

URBANISTIDE UUDISKIRI NR 3
DETSEMBER 2010

U #3

3 **Kes on urbanist?** – Hannes Praks

Eesti urbanistika

4 TLÜ linnakorraldus – Helen Sooväli-Sepping

4 Ruumilise planeerimise eriala nimel – Antti Roose

6 **U-sõnaus!**

Lubage tutvustada

7 Planeerijate ühingust ja planeerija kutsestandardist
– Pille Metspalu

7 Linnauurijad ja -aktivistid rahvusvahelises võrgus
– Tauri Tuvikene

Väliskorrespondendi veerg

9 Linnauuringutest Milwaukeees – Liis Palumets

Üritused

10 Toimunud ja tulemas

12 Megapolis2025 järelkaja – Ulrika Rosenblad, Tiina Raava

13 **Uut lugemist**

15 **Linnafoto** – Damiano Cerrone

Tallinn, 2010. **Damiano Cerrone**

Välisvaatleja

KES ON URBANIST?

Hannes Praks, sisekujundaja ja kohvimees

Eeldame, et olen testis jõudnud selle küsimuseni. Ja just täna ei ole minu lipsusõlmes miniatuurset kaamerat, mis on ühenduses tehnosufloöri läptopiga, mis läbi sinihambalise ühenduse minu punaverelise niidistikuga kõrvas õhuvõnkeid loob. Oletame, et ka lekked wikist ja vihjed netist on keelatud.

Jääb üle keerutada ruletti, lüües eksamiletti kolm pakkumist.

1. Kohalikust meediast meenub, et ülalpool nimetatud tiitliga on korra tähistatud linnaaktiviste, kes muu abstraktse asjaajamise kõrval korralikult kasutatud taskurätti puistatud seemnekülvi üle haldamata haljasala tara pilluvad. Eesmärk on üllas ja seemnepommid olemuselt muhedad. Ausalt meenutades ei meenugi pealinna, kus märgatavad rabarberisalud vohaksid. Miks ei võiks Tallinn olla siin esimene? Skype meil ju juba on. Presidendi

sõnafestivali Sõnause mõjul asendaksin võõramaise 'urbanisti' aga kodumaise 'rabarberistiga'.

2. Rootsi pealinnas, võimalik et ka mujal, asub rõivapood Urban Outfitters. Sealt turbani ostnud hipsterit võiks urbanistiks nimetada küll, kuna usutavasti on tema seni kõige metsasem kogemus mõne Stockholmi kesklinnas asuva pargi prügikasti taga robistamine.

3. Keda aga kolmandaks? Vennad Urbid, Peeter Urbla, Urve Palo või pajuurva kimbud turuvärvast?

Mulle on alati meeldinud ka järeleksamid. See on kingitud võimalus teema süvenenult ja tunduvalt rahulikumas klassiruumis uuesti läbi vaadata.

Eesti urbanistika. Jätkame linnateemadega haakuvate erialade tutvustamist. Seekord fookuses Tallinna Ülikooli linnakorraldus ja kavandamisel olev ülikoolidevaheline planeerimise magistriõpe.

TLÜ LINNA- KORRALDUSE ERIALA

Helen Sooväli-Sepping, õppekava juht, Maastiku ja kultuuri keskuse vanemteadur

Tallinna Ülikooli linnakorralduse magistriõppekava toimib koostöös Eesti Humanitaarinstituudi ning Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudiga. Meie õppekava käsitleb linnade korraldusega seotud probleemistikku **interdistsiplinaarses** (sotsiaal-, loodus- ja kultuuriteadused) võtmes. Õppekava eesmärgiks on õpetada kriitiliselt analüüsima linnas toimuvaid arenguid läbi erinevate valdkondade – linna institutsionaalse võrgustiku, kodanikualgatuse, keskkonnamõtjude jne. Olulisel kohal on erinevate meetodikate valdamine probleemide analüüsimisel. Püüame õpetamisel tasakaalustada teoreetilisi ning rakenduslikke kursuseid.

Õppekaval õpib kolm lendu. Tudengite **mitmekesisist tausta** ja interdistsiplinaarsust võib kindlasti õppekava tugevuseks pidada – varasemad õpingud hõlmavad majandust, kinnisvara planeerimist, keskkonnanõuet, sotsioloogiat, rakendusarhitektuuri, inimgeograafiat, restaureerimist. Sisse saavad astuda kõik bakalaureusekraadi omandanud, kusjuures vajadusel saab tasandusmooduliga baaskursusi õppida.

2011. aasta kevadel peaksid esimesed lõpetajad magistritöid kaitsma. **Uurimisteemadeks** on muu hulgas kuriteo ennetamine planeerimises, gentrifikatsiooni ja loovmajanduse vahelised seosed, kodutute loomade probleemid ja võimalikud lahendusstrateegiad, Tallinna kesklinna kõrghoonete planeerimine naaberriikide võrdluses, kaubanduskeskuste ruumiline planeerimine Tallinna näitel, kinnisvara ostueelistused, laste mänguväljakute planeerimine Tartu näitel, Uus Maailm kaasava planeerimise praktikas.

Õppekava sai sel sügisel kõrghariduse üleminekuhindamisel positiivse hinnangu. Linnakorralduse magistriõppekaval ei ole riiklikku koolitustellimust. Meil on igal aastal pakkuda mõni Eesti Humanitaarinstituudi stipendium, mis katab õppemaksu. Sisseastumise praktika on näidanud, et huvi on õppekaval õppimise vastu suurem kui

õppima realselt asuvate tudengite arv – tänastes majandustingimustes on õppemaksu maksmine tudengitele keeruline.

Õppekava arendamisele on abiks kõrgkoolide ja ettevõtete koostöömeetme projekt „Eesti planeerimisõppekavade arendamine (EPA): ettevõtluskoostöö ühisõppekava, praktika- ja täiendkoolitussüsteemi loomiseks“. Selle projekti raames hakkame **linnakorraldajatele praktikakohti** looma. Partnerina on meil võimalus tellida suurel hulgal kaasagset planeerimisalast kirjandust ning avada uusi kursusi.

Eesti urbanistika

RUUMILISE PLANEERIMISE ÕPPEKAVA NIMEL

Antti Roose, Tartu ülikooli geograafia osakond, planeerimise õppekavaarenduse projektijuht

Septembris algas kolm aastat kestev kõrgkoolide ja ettevõtete koostööprojekt „**Eesti planeerimisõppekavade arendamine (EPA)**: ettevõtluskoostöö ühisõppekava, praktika- ja täiendkoolitussüsteemi loomiseks“. Tartu Ülikooli geograafia osakonna juhitas projektis osalevad Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, mitmed riigi- ja omavalitsusasutused ning arengukonsultatsiooni ja planeerimisfirmad (ühtekokku **23 partnerit**).

Massiülikoolide teke ei ole jätnud puutumata ka planeerimise suuna õppekavasid. 2000ndatel aastatel lisandus kaudselt planeerimisega seotud õppekavasid ning kasvas planeerimissuuna üliõpilaste arv, mis omakorda tekitab pingeid planeerijate tööturul ning avaldub planeerimise heitlikus kvaliteedis. Mõõngem, **senine killustatud areng** ei ole planeerijahariduse kvaliteeti tõstnud. Nii vanema põlvkonna kui ka vastset ülikoolisammaste vahelt välja astunud planeerijad või planeeringute menetlejad vajavad hariduslünkade täitmiseks täiendkoolitust. Riigiasutustes, omavalitsustes ja ülikoolides on teadvustatud vajadust nii olemasolevate õppekavade süsteemsema spetsialiseerumise kui ka otseselt ruumilise planeerimise õppekava järele.

Moskva, 2010. **Damiano Cerrone**

EPA projektis on kavas **uuendada kaheksat planeerimise suuna magistriõppekava** (regionaalplaneerimine, maastikuarhitektuur, maastikukaitse, kinnisvara planeerimine, tsiviilehitus, linnakorraldus) ning koostada juba järgmiseks sügiseks **täiesti uus ruumilise planeerimise magistriõppe ühisõppekava**. Tulised arutelud uue õppekava ülesehitusest ja sisust on ülikoolide, ametnike, ettevõtjate ja ekspertide seas alanud. Planeerijate seas on läbiviimisel erialaküsitlus teadmiste, oskuste ja koolitusvajaduste selgitamiseks. Õppemoodulite ja ainete analüüsi alusel valitakse välja, koostatakse ja viiakse ka esmakordselt läbi õppetöö uut planeerimisainetel. Õppetöösse kaasatakse tegevplaneerijaid, ühtlasi tuuakse meistriklasse läbi viima välisprofessorid.

TÜ Pärnu Kolledžis on alustatud terviklikku, neljast semestrikursusest koosnevat **planeerimise täiendõpet**, mis on arvatust populaarsemaks kujunenud. Esimene õppemoodul, mis läheb kordamisele ka kevadsemestril, hõlmas nii strateegilist planeerimist, tulevikuprognose, Eesti planeerimissüsteemi arengut, sotsiaalse ruumi funktsionaalsust ja planeerimist kui ka Pärnu linnaruumi näiteid. Teine täiendõppemoodul jätkukursusena käsitleb juba spetsiifilisemalt, detailplaneeringute tasemel, linna- ja maaplaneerimist, alati põletavaid keskkonnaküsimusi, juriidikat,

transpordiplaneerimist ja näiteks olulise ruumilise mõjuga objektide temaatikat.

Praktilisema õppe eesmärgil pannakse püsti **praktikasüsteem**, mis täiendab seni liialt teooriakeskset ja klassiruumikeskset õppetööd märksa praktilisemate õppeainete ja -vormidega, et juba tudengina saada osa tänasest planeerimispraktikast kogu selles mitmekesisuses ja protsessiloogikas. Laiemalt võttes peaks projekt ühise asja ajamisel kasvatama planeerijakutse mainet ning üle sektoribarjäärde ja haridustausta tugevdama planeerijate tsunfiti.

Suured ja pikema mõjuga muudatused on alati saanud alguse haridusest. **Planeerimisharidus saagu!** Siis saab ka planeerimine paremaks.

U-SÕNAUS!

Innustununa president Ilvese algatusest, kuulutame välja linnateooria sõnakonkursi, kus eestikeelseid vadereid otsivad järgnevad vaeslastest sõnad:

urbanistika
urbanist
cityscape / townscape
streetscape
shared space
urban design
metropol
kodanikuaktivism
gentrifikatsioon*
interdistsiplinaarne
suburb

Ootame nimekirja täiendusi!
Võõrkeelsed täiendused või eestikeelsed ettepanekud saada aadressil teele@linalabor.ee. Sõnause tulemused avaldame järgmises U-s. Parimad saavad tagasihoidlikult premeeritud!

* on olemas eestikeelne vaste "aadeldumine", mis pole keelepruugis juurdunud

PLANEERIJATE ÜHINGUST JA PLANEERIJA KUTSE-STANDARDIST

Pille Metspalu, Planeerijate Ühingu juhataja, Hendrikson & Ko üld- ja regionaalplaneerimise osakonna juhataja

Mis loom see planeerija on? Sellise küsimusega algas mõni aeg tagasi üks ettevõtmistest, millega Eesti Planeerijate Ühing viimasel ajal tegelenud on - planeerija kutsestandardi väljatöötamise esimene töökoosolek. **Planeerija kutsestandard** kirjeldab ruumiliseks planeerimiseks vajalikke oskusi ja teadmisi, andes nii aluse planeerimisalase õppe täiustamiseks. Kutsestandardi väljatöötamise algatas Eesti Arhitektide Liit, töögrupis osaleb ka Eesti Maastikuarhitektide Liit. Mõttetöö planeerija elukutse kirjeldamisel on kestnud üle aasta.

Eelpool nimetatud ja teistele töö käigus kerkivatele, esmapilgul lihtsatele küsimustele vastamine on tegelikkuses üllatavalt aeganõudev. **Mis on planeerija roll?** Milline peaks olema planeerija taust? Millised on peamised tööülesanded? Kas planeerija ettevalmistus peaks olema erinev sõltuvalt tulevasesst töökohast maa- või omavalitsuses, riigiasustuses või konsultatsioonifirmas?

Tänaseks päevaks on jõutud tõdemuseni, et planeerija on ruumilise keskkonna kavandaja; planeeringuprotsessi juhtija, kes kaasab planeeringu koostamisse spetsialiste vastavalt planeeringu eesmärgile. Kirja on pandud ka planeerimise definitsioon - **planeerimine** on teadlik ja loov ruumilise keskkonna tuleviku kohakeskne kavandamine ehk majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna kavandamine ajas ja ruumis. Pisut pikk ja keeruline, kuid samas kõikehaarav lahtikirjutus. Kutsestandardis kajastub ka arusaam, et planeeringu kvaliteedi tagab vajalike spetsialistide (juhtrühma) ja huvitatud isikute osalemine planeeringu koostamises.

Kutsestandardis äratoodavad oskused

ja teadmised on standardi konkreetne väljund planeerimisalase õppe korraldusse. Siin tekib side ka hetkel käimasoleva Eesti planeerimisõppekavade arendamise (**EPA**) projektiga, milles Planeerijate Ühing samuti osaleb.

Lisaks enesemääratlusele toimub ühingu muudki põnevat. Kaks korda aastas toimuvad suuremad **õppeseminarid**, kus kogemusi jagavad nii meie liikmed kui ka asjakohasel teemal ettekandeid tegevad külalised. Planeerimisalaste mõtete vahetamiseks õdusamas õhkkonnas toimuvad **kohviõhtud**, sageli mõne konkreetse planeeringulahenduse ühiseks läbiarutamiseks. Traditsiooniks on muutunud **õppereisid**, planeerimistavade ja -praktikaga oleme käinud tutvumas Riias, Berliinis, Tamperes ja Kopenhaagenis. Ühing osaleb planeerijate täiendõppe korraldamises ning annab oma panuse õigusaktide ja muude regulatsioonide arendamisse. Ühingu tegemisi kajastab koduleht **www.planeerijad.ee**, sealsamas on ära toodud ka ühingu liikmeks astumiseks vajalik. Urbanistide uudiskirja planeerijatest lugejad on oodatud liituma!

Lubage tutvustada!

LINNA-UURIJAD JA -AKTIVISTID RAHVUSVAHELISES VÕRGUS

Tauri Tuvikene, University College Londoni doktorant

Teadustöö ja praktika, mõte ja lahendus, unistus ja teostus - need peaksid ideaalis koos käima. Just selline lootusetuna tunduv nägemus on rahvusvahelisel linnauurijate ja -aktivismi võrgustikul (**International Network of Urban Research and Action** ehk lühendatult **INURA**). INURA loodi 20 aastat tagasi aktivistidest üliõpilaste poolt ning selle keskuseks kujunes Zürich. Nüüdseks on asutajad suureks kasvanud, osadest on saanud

professorid, osadest aktivistid, lisandunud on uusi nooremaid ja vanemaid liikmeid. INURA liikmed on seotud paljude praktiliste projektidega: linnade suuremahuline taasaselustamine, linnaperifeeriad, kogukonna poolt juhitud keskkonnaprogrammid, linnaliiklus ja -transport, kesklinna tööjõuturg, isetegemise kultuur ning sotsiaalelamute pakkumine.

INURA peamine tegutsemisvorm on **iga-aastased kokkutulekud** erinevates riikides, kaugematest näiteks Kanadas ja Türgis, lähematest Suurbritannias, Saksamaal, Šveitsis. INURA kokkutulek on nädalane üritus, mis on nagu teaduskonverents, ent rohkem on rõhku pandud arutelule ja praktikute panuse kaasamisele. Esimesed kolm päeva on ametlikum osa ettekannete ja töörühmadega. Samuti tutvutakse ringkäikudel toimumislinna arengutega. Viimased neli päeva on vabamas vormis olemine - retreat - kusagil looduskaunis kohas, kus sisuline arutelu jätkub liigsete pingeteta. Osalejaid on tavaliselt kuuekümne ringis. 2011. aastal toimub konverents esimest korda põhjapöörilõunas - Mehhikos.

foto: Tauri Tuvikene

Aastal 2012 on aga **konverentsi toimumiskohaks Tallinn** ja põhikorraldajaks Linnalabor. Mida selliselt ürituselt oodata ja mis kasu võiks see urbanistidele Eestis tuua? Mis võiksid olla Eesti, aga ka Baltimaade või isegi Balti-Põhjamaade piirkonna jaoks olulised teemad, mida konverentsil vaagida?

Esiteks toob see kokku **paljud oma ala tundjad**. INURA-sse kuuluvad näiteks tuntud teadusajakirjade (International Journal of Urban and Regional Research, Planning Theory and Practice) toimetajad ja paljud rohkem või vähem publitseerinud doktorandid ning teadlased. Teisalt on liikmete hulgas pikaajase kogukonnaaktivismi ja planeerimise kogemusega spetsialiste ning kunstiliste võtete kaudu linnaellu sekkujaid. Nendega kogemusi vahetades saavad **eesti urbanistid** kindlasti ideid juurde ning vastupidi. Võimalike teemadena võiksid arutluse alla tulla näiteks järgmised küsimused: mis tähtsus on poliitilisel meelestatusel linnaaktivismis? kas soov parandada

linnaelu tähendab vasakpoolset maailmavaadet? mis võiksid üldse vabaühenduste võimalused olla? kuidas nende häält mujal maailmas kuulda võetakse? Ja nii edasi.

Teiseks on aastakonverents hea võimalus otsida **alternatiivseid linnas elamise viise**. Ei tahaks uskuda India linnaplaneerija arvamust eelmiselt konverentsilt, et linnu pole olemas, on vaid betoondžunglid. Linnas on palju rohkemat. Eri alternatiivid peaksid võimaldama äraelamist ka marginaalsematele gruppidele nagu kodutud ja väikese sissetulekuga inimesed, samuti slummielanikud arengumaades, kelle kodusid linn ja riik soovib sageli likvideerida. INURA-keskseks maailmavaateks on **kriitiline meelestatus** tänapäeva linnades valdavate **neoliberaalsete protsesside suhtes** - näiteks maa erastamine ja seniste asukate ümberpaigutamine, majanduse eelistamine sotsiaalsfäärile. Üks majanduskriisi paradokse on, et kuigi tundus, et neoliberalism on läbikukkunud, on see hoopis hoogu juurde saanud, samas kui vasakpoolsus on nõrgenenud. Aga alternatiivid võiksid hõlmata ka neid, kellele elamisvõimaluse küsimus pole enam esmatähtis. Kogukondade kooshoidmine, uued linlikud praktikad (nt toidukasvatamine), uued transpordimudelid (nt autovabad planeeringud) on põnevad teemad alternatiivide üle mõtlemisel.

Kolmandaks on linnauuringutes tekkimas **laiem huvi eriilmeliste linnade vastu** maailmas. Küsimus on selles, kas linnateooria muutub, kui uurida ka arengumaade linnade kogemusi. Nagu eelmisel INURA konverentsil jutuks tuli, ei ole vaid üks, läänelik linnamudel, vaid tekkimas on uued mudelid Indias ja Hiinas. Mumbai tahab olla nagu Shanghai, mitte nagu New York. **Ida-Euroopa linnad** on sellest arutelust välja jäänud, sest neid kas ei peeta arendamise mõttes huvitavaks või nähakse juba täielikult muutununa lääne linnade sarnaseks. Siiski ei saa neid linnu - võtkem võrdluseks kas või Lyon, Birmingham ja Helsingi - üks-üheselt samastada. Ning teisalt ei toimu arengumaade ja Ida-Euroopa linnade õppimine vaid ühepoolset läänelt.

2012 Tallinnas toimuval INURA konverentsil otsimegi koostöövõimalusi "lääne", Ida-Euroopa ja Põhja-Euroopa vahel ja loodetavasti õpime üksteise kogemustest. Ja selleks, et konverents ei oleks vaid muu maailma uurijate ja aktivistide ekskursioon põnevasse regiooni, vaid tooks ka meile kasu, tasub juba praegu mõelda, mis teemadel soovime konverentsil arutada.

Tallinn, 2010. **Damiano Cerrone**

Väliskorrespondendi veerg

LINNA- UURINGUTEST MILWAUKEES

Liis Palumets, University of Wisconsin
linnauringute magistrant

1956. aastal asutatud **Wisconsin-Milwaukee ülikooli** üheks eesmärgiks oli luua **teaduskeskus linnaliste probleemide uurimiseks**. Seega oli ootuspärane, et ülikooli üheks esimeseks kraadiõppe programmiks kujunes linnauuringute magistriprogramm. Praegu saab linnauuringuid õppida nii bakalaureuse-, magistri- kui doktoriõppe tasemel või taotleda linnauuringute-alast sertifikaati. Suurim osa üliõpilastest on doktoriõppes – neid on ligikaudu 35; magistri- ja bakalaureuseõppe tudengeid on mõlemaid 25 ringis.

Üks põhjustest, mis mind programmi juurde meelitas, on selle **interdistsiplinaarsus**. Algusaegade sotsioloogia ja ajaloo kombinatsioonile

on lisandunud geograafia ja politoloogia. On mõnevõrra üllatav, et programmi tasandil pole kaasatud linnaplaneerimise teaduskonda, kuigi kõrvalaineid saab sealt muidugi võtta. Sarnane “poolkõva” koostöö toimub ka hariduse, rahvatervise, majanduse ning haldusjuhtimise vallas ehk võimalus endale sobiv õppekava kokku seada on lai. Teisalt võib tekkida oht laiali valguda ning teinekord näibki, et nelja osaleva teaduskonna õppejõudkonna koordineerimine käib programmi administratsioonile üle jõu.

Sestap sobib programm eeskätt oma valdkonnas juba mõnda aega töötanud professionaalidele, kellel on väga selge arusaam, millist täiendavat haridust nad vajavad, ning kellele programm pakub võimalust õpingud enam-vähem oma maitsele vastavalt üles ehitada. Ilmselt seetõttu on ka kraadiõppe tudengite keskmine vanus suhteliselt kõrge, värskeid keskkoolilõpetanuid on üliõpilaste seas suhteliselt vähe.

Programm ise on pigem akadeemilise kui praktilise rõhuasetusega, kuigi pärast lõpetamist jääb akadeemilisele tööle vähemus. Enamus linnauuringute programmi vilistlastest on ametis avalikus ja kolmandas sektoris valdkondades, mis ulatuvad eluasemepoliitikast ja asumite majandusarengust sotsiaaltöö ja vaimse tervise küsimusteni.

Uurimis- ja välitööde laboriks on enamasti **Milwaukee linn** ise koos oma asumite ja elanikega.

Ülikoolil on linnavalitsuse ja kolmanda sektoriga **tihe koostöö** ja kasud on kindlasti mitmepoolsed, ulatudes üliõpilaste praktikavõimalustest linnale soodsa hinnaga saadud jätkusuutlikkuse raportini.

Uurimisainest mõistagi jätkub. Milwaukee on mitmeski mõttes huvitav linn. 19. sajandi teise poole migratsiooni tulemusena sai Milwaukeeest suuruselt teine saksa linn pärast Berliini. Kahekümnenda sajandi alguses oli see edukas tööstuslinn sotsialistidest linnapeade ja progressiivsete projektidega nagu näiteks Frederick Law Olmsted'i rajatud, praeguseks juba saja-aastane parkide süsteem. Kahekümnenda sajandi teine pool oli aga linna vastu vähem armuline - praeguseks tuntakse linna kui ühte vaeseimat ja rassiliselt segregeerunuimat ühendriikides, säilitades siiski endiselt tuntuks Ameerika õllepealinna ja Harley Davidsoni kodupaigana.

Linnaplaneerimise seisukohast on huvitav märkida, et Milwaukee on olnud üks pioneere nii **geoinfosüsteemide** ülesehitamisel kui ka geoinfo kättesaadavaks tegemisel linnaelanikele, eesmärgiga viimaseid linna kujundamisse kaasata.

Linnauuringute programm panustab linnaelu edendamisse paar korda aastas toimuvate **konverentside** kaudu, kus esinevad asjatundjad ülikoolist, linnast ja kaugemalt. Viimane üritus toimus hetkel äärmiselt aktuaalsel teemal - **ühistransport** -, meelitades enneolematult suure hulga kuulajaid väljastpoolt ülikooli. Üliõpilased saavad oma teadustöid esitleda kevaditi toimuvail üliõpilastööde konverentsidel. Üsna ebaregulaarselt ilmub linnauuringute e-ajakiri, mis toitub samuti üliõpilaste uurimustöödest.

Helsingi, 2010. *Maria Kozulya*

ÜRITUSED

TULEMAS

28. detsember

Planeerimishariduse teemaline kohviõhtu

Hendrikson&Ko Tallinna kontoris Pärnu mnt 27 toimuv järjekordsel kohviõhtul on teemaks planeerimisalane haridus, planeerijate seas läbi viidud ankeetküsitluse tulemused. Ühtlasi on kavas arutelu planeerijate koolitusvajaduse üle ning ideaalse õppekava visandamine. Rohkem infot Planeerijate Ühingu kodulehel www.planeerijad.ee

31. detsember

Kultuuripealinna avapidu

Teatri väljakul toimub aastavahetuspidu, millega tähistatakse Euroopa kultuuripealinna aasta avatseremooniat. Platsile paigaldatud ekraanidelt saavad peolised osa Rahvuskooper Estonia aastavahetusballist, rahvusvahelise teatrifestivali "Talveöö unenägu" lõpupeost Tallinna Linnateatris, publikuni jõuavad uuel aastal valmiva NO99 Põhuteatri, Uue Maailma ja mereäärse Eesti Kaasaegse Kunsti Keskuse uusaastasooivid. 2011. aasta saabub võimsate tulemängudega maal ja merel.

13.-14. veebruar 2011

Eesti Maaülikooli kampuse liikumisteemaline

töötuba "Koos kujundame linna"

MTÜ KinnisvaraMagnaadid ja EMÜ üliõpilasesinduse koostöös korraldatav seminar-töötuba, kus otsitakse maaülikooli linnakule alternatiivseid ja loodussõbralikumaid liikumisvõimalusi, võttes arvesse ülikooli, kohaliku kogukonna ja ärisektori huve. Registreeru siin.

TOIMUNUD

7.-8. september

Viimsi vallafoorum

Viimsi foorumil tegeleti Viimsi ja Haabneeme alevike ruumilise arengu mõtestamisega. Piirkonna peal mängiti läbi ideed nagu Viimsi väikelinn, Tallinna lahe pärlikee ja urbanistlik lapitekk. Vallafoorum märgistas linnafoorumite võimalikku tulevikku suburbiafoorumina.

22.-23. september

VII urbanistika- ja linnamaastike päevad "Social Street"

Aprillis toimunud urbanistika- ja linnamaastike päevade vol II, kus esinesid endalt Islandi vulkaanitolmu maha raputanud teadlased. Katrin Koovi kokkuvõtte mõlemast üritusest ilmus Sirbis (28.10.2010).

30. september

LIFT UP! aka kunsti võimalikkusest linnaruumis

Linnainstallatsioonide festivali LIFT11 konkursi avaüritus kujunes avalikust ruumist näljastele tõeliseks maiuspalaks: oma linnaruumilisi lemmikteoseid siit ja sealt esitlesid pildis ja videos mitmed kunstiinimesed, inspireerides ja tiivustades niiviisi sajapealist publikut. MÄRZ-projektiruumile kohaselt läks pärast peoks.

29. oktoober

Tammsaare ärikeskuse juhtumianalüüs

KinnisvaraMagnaatide algatusel tutvustati ligi 50 kinnisvarahuvilisele Baltikumi ühte suurimat ärikeskust, räägiti Tallinna äripiirkondade planeerimisest ja Tammsaare ärikeskuse arendamise telgitagustest, arhitektuurist ja ehitusprotsessist. Selliste juhtumianalüüside korraldamine on MTÜ KinnisvaraMagnaatide üks tegevussuundadest.

5. november

Välkloeng „Kuidas muuta elukeskkond eluterveks?“

Loov Eesti korraldatud välkloengul esines Ida-Londonis tegutseva heategevusliku uuendusprojekt Shoreditch Trusti juht Michael Pyner. Fookuses oli kohalike omavalitsuste võimalused piirkondade arendamisel terviklikuks ja kvaliteetseks keskkonnaks.

18. november

Arhitektuuri välkloeng "Primitiivne"

Arhitektide-planeerijate-tudengite kohtumispaigaks kujunenud välkloeng käsitles sedakorda algusaegade arhitektuuri ja üldisemalt kõike seda, millega primitiivne seostub. Selgus, et antropoloogidega suheldes peaks seda sõna üldse vältima. Välkloengute uueks staabiks on kino Sõprus.

20. november

Pirita liikluskonverents

Jätkuna kevadel toimunud Pirita visioonikonverentsile võtsid Pirita seltsid seekord vaatluse alla liikluse. Põhiprobleemina käsitleti ülekoormatud Pirita teed ning mõeldi koos ekspertidest esinejatega võimalike lahenduste peale.

22. november

Tallinna visioonikonverents "Linn ja linnakultuur 22. sajandil"

22. sajandit puudutati üritusel minimaalselt, küll aga möödunud sajandeid ja Tallinna praegust olukorda. Lühike arutelu toimus kolme äärmusesse kalduva arengutelje vahel. Ei leidunud ühtki laudkonda, kes oleks eralduvat või suletud Tallinna pooldanud. Pigem julgeti rääkida naaberlinnadega võrgustumisest, mitmekesisuse võludest ja paljukultuursusest. Mis on aga visioonikonverentsi laiem mõju, jäi arvatavasti kõigile helgete peadega osalenutele mõistatuseks.

30. november

Telliskivi Seltsi liiklusfoorum

Pelgulinna-Kalamaja rahvast ühendava seltsi kutsel esinesid teemaga kursis olevad eksperdid, tutvuti heade näidetega maailmast ja jõuti järeldusele, et selles miljööväärtuslikus piirkonnas tahetakse rahulikku liiklust, säästlike liikumisviiside eelisarendamist, tänavaruumi muutmist kohtumis- ja sündmuspaigaks. Ettepanekud suunduvad edasi linnaosa üldplaneeringut täiendama.

13. detsember

Põhja-Tallinna loomemajanduse kaardistamise esitlusüritus

Tallinna Ettevõtlusameti tellimisel on kümnepealine tööühm alates septembrist kaardistanud Põhja-Tallinna fenomeni ehk seda, miks paljud loomemajanduse ettevõtted ja kultuurikorralduse projektid on just sellesse linnaossa kolinud.

MEGAPOLIS 2025 JÄRELKAJA

Ulrika Rosenblad ja Tiina Raava, TLÜ
linnakorralduse magistrandid

Septembri viimasel nädalavahetusel oli Helsingi linnateemaliste ürituste päralt - ühteaegu toimusid nii **linnafestival Megapolis 2025** kui ka üle-euroopaline **workshop European Dream City**. Linnalabor käis uurimas, mida räägiti Megapolise festivalil.

Seekordse festivali teemaks oli „kaupunkien rytmit“ ehk **linnarütmid**. Linnarütme võib mõista mitmes kontekstis - rütm võib tähendada iga inimese igapäevast rütmi kui ka linnaelu rütme, mobiilsust ja liikumisi (movements). Kuid rütm on ka näiteks linna arengu tempo ja muutuste rütm ning seega olid olulisel kohal keskkonnaküsimused ja linnade arengu jätkusuutlikkus.

foto: Maria Kozulya

Seminaril osales ettekandjaid üle maailma. Liikumisest ja mobiilsusest rääkis Kopenhaageni filmimees ja rattaspets **Mikael Colville-Andersen**, kes on Taanist alguse saanud ülemaailmse rattaliikumise Cycle Chic eestvedaja. Olles aastaid pidanud ettekandeid Taani rattakultuurist, oli tema kõnes tunda juba teatavat irooniat. Seda nimelt põhjusel, et rattakultuur Taanis on midagi nii loomulikku, et sellest rääkimises pole enam midagi erilist. Ta tõi võrdluseks küsimuse, et kas sa räägid oma tolmuimejast? Ei räägi, sest see on midagi nii tavalist. Pärast autobuumi on tagasi tulnud ratta juurde ning Taani riik on sellesse viimastel aastakümnetel jõudsalt panustanud. Kui on loodud võimalused rattaga liikumiseks, näiteks uute rattateede näol, hakatakse neid ka kasutama. Rattaga sõidavad kõik - lapsed, täiskasvanud, vanurid - ja kogu aeg, olenemata ilmast või aastaajast. Lisaks hoiab iga rattal sõidetud

kilomeeter kokku tervishoiukulutusi. Kuidas annaks Eestis rattasõitu edukamalt propageerida?

Festivali seminariosa tegi huvitavaks see, et ettekanded olid lühikesed, tempokad ja sisutihedad, kohati meenutas kogu üritus lausa TED-konverentsi. Lisaks tavapärasele loenguvormile oli kasutatud teisi põnevaid ettekandevorme. Näiteks soome arhitekt ja muusik **Tuomas Toivonen** esitas oma ettekande „Utopia“ muusika taustal räppides ning teenis sellega publikult tugeva aplausi ning vilekooori. Huvitav oli ka ettekanne, kus erinevalt ülikondadesse riietatud eelkõnelejatest astus lavale kaks teksades, matkasaabastes ja suusamütsides soomlast, kes näitasid videoid kahest Helsingis läbi viidud eksperimendist. Esimeses video pesti liikluses foori taga peatunud autode aknaid ning uuriti, kuidas autojuhid sellele reageerivad ning kas nad on nõus teenuse eest maksma. Teises videos oli kokku kogutud 250 ratturit, kes õhtuses Helsingis läbi värvihoikude sõitsid ning jätsid sellega teedele maha värvilised sõidutrajektorid. Huvitavaks ettekandeks oli ka **Jätkäsaari vs Kalasatama battle**. Tegu on kahe Helsingis paikneva piirkonna arendusprojektiga ning mõlema poole esindajad pidid loetud minutite jooksul ära põhjendama, miks nende piirkonna tulevikunägemus on vastaspoolest parem.

Megapolise festival ei toimunud muidugi ainult siseruumides. Tegevust leidis ka festivali toimumiskoha, Helsingi kesklinnas paikneva vana üliõpilasmaja ehk Vanha Yliopilastalo esisel platsil. Maja ees sai osta ökotoitu ning nautida päikeselist sügisilma. Mannerheimintie ääres paiknevad parkimiskohad olid aga hõivatud hoopis teistsuguste tegevustega, kui seal igapäevaselt näha võiks. See oli **avaliku ruumi aktsioon**, kus kolmele järjestikule parkimiskohale olid toodud näiteks diivanid ja lauad mõnusaks niisama-olemiseks, raamatute lugemiseks ning lauamängude mängimiseks. Linnalabor osales parkimisruutude elustamise katsel kahe installatsiooniga, milleks olid õueraamatukogu ning sulgpalliväljak. Installatsioonid osutusid väga populaarseteks - diivanitel ei leidnud sageli vaba kohta ning ka sulgpalli mängiti suurem osa ajast. Seejuures ei häirinud parkimiskohtadel istuvaid/ mängivaid linlasi vahetus läheduses sõitvad autod ega bussid.

foto: Maria Kozulya

Tallinn, 2010. **Damiano Cerrone**

Kogu üritus jättis väga positiivse mulje, olles ühteaegu asjalik ja informatiivne, kuid samal ajal ka piisavalt vaba ja mõnus. Linnalabor tänab Kultuurkapitali festivalil osalemise toetuse eest!

LUGEMIST

TRÜKISED

“Hea Kodanik” 3/2010
Kodanikuühiskonna ajakiri keskendub seekord avalikule ruumile, kaasamisele ja kodanikuhariduse teemadele. Sõna võtavad ja saavad paljud kodanikuaktivistid, teadlased ja ühendused. Ära on toodud palju näiteid elukeskkonda mõjutavatest arengutest, mille

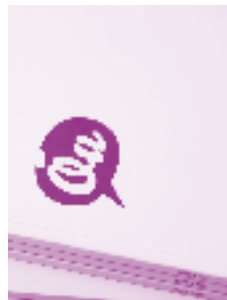
kulgu on muutnud kodanike sekkumine. Saadaval EMSLi kontorist, loetav veebis <http://www.ngo.ee/heakodanik>

“Tallinna idee”

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja linnaplaneerimise tudengite kursusetöödest kokku pandud kogumik, mis algatab Tallinnale linna ruumi ja kvaliteediga seotud ideede genereerimise ja

läbitöötamise aktsiooni. Ütleks, et tegu on Tallinnale hädavajaliku visioonikandjaga! Hetkel ainult veebis loetav, kuid hoiame pöialt, et peatselt trükitud kujul kättesaadav.

ÕU nr 3

Eesti Maastikuarhitektide Liidu poolt väljaantav välieluruumi ajakirja kolmas number keskendub koostegemisele - “diskursusele, mis räägib interdistsiplinaarsuses, sallivusest, tolerantsist, naabri abistamisest,

seltsiliikumisest”. Teemat avatakse muu hulgas maastikuarhitektuursete konkursitööde, planeerimisse kaasamise ja avaliku ruumi kaudu. ÕU-d leiab suurematest ostukeskustest, raamatupoodidest ja kioskitest.

"Elurikas linn. Linnaelustiku käsiraamat"

Käsiraamatus kirjeldatakse peamisi asulates elutsevaid loomarühmi ja -liike, nende elupaiganõudeid linnalises keskkonnas ja selgitatakse nende tähtsust nii toiduvõrgustikus tervikuna kui ka inimesele. Käsiraamat

annab ülevaate elurikkust hoidvatest meetoditest linnahaljastuses ja -planeerimises ning antakse nõu, kuidas säilitada ja suurendada hoonete, aedade, parkide ja linnametsade liigilist mitmekesisust ning kuidas luua juurde uusi loodusväärtuslikke elupaiku. Raamatu koostamist ja väljaandmist finantseerib Keskkonnainvesteeringute Keskus ning jagatakse tasuta. Käsiraamat on mõeldud kõigile neile keskkonnaspetsialistidele, maastikuarhitektidele, ametnikele ja linlastele, kes on huvitatud elurikka ja elamisväärse keskkonna loomisest linnas.

ARTIKLID

Tauri Tuvikene / Sirp 15.10.2010

"Eesti linnaplaneerimisest urbanisti pilguga"

Doktorant Tuvikene kirjutab põhimõttelistest küsimustest linnaplaneerimises Tallinna arengute, eelkõige hipodroomi planeeringu, näitel.

Krista Kodres / Tallinna Postimees 5.11.2010

"Linnakeskkonna planeerimise mustrid"

Kodres kirjutab Tallinna näitel, kuidas linnavalitsuse praegune praktika linnaplaneerimisel dikteerib enamasti teistele huvigruppidele ette arendaja ja linna ühise seisukoha.

Viktor Kaasik / Tallinna Postimees 10.11.2010

"Planeerimatuse muster"

Kaasiku vastuartikkel prof Kodrese artiklile, et tõmmata piir sinna, kus lõpevad heietused ja algavad pooltõed.

Margit Mutso / Sirp 12.11.2010

"Planeering - jumalik töö või bürokratlik dokument?"

Mutso kritiseerib kehtivat planeerimissüsteemi, tuues välja eri osapoolte - arhitektide, planeerijate, kovalid, avalikkuse rollid ja võimalused.

Kaarel Tarand / EPL 19.11.2010

"Kõige suurem poolik muuseum"

Tarand leiab, et kolmanda aastatuhande alguses, mil valdav osa veel 150 aastat tagasi maarahvaks kutsutud eestlasi peab end linnarahvaks, kerkib iga natukese aja tagant jälle avaliku arutelu teemaks, kuidas ikkagi õnnestuks linnas maarahva moodi edasi elada.

Enriko Talvistu / Sirp 26.11.2010

"Tartu taastamisele ja täis ehitamisele peaks eelnema linnaplaneerimine"

Talvistu seab kahtluse alla, kas Tartus on mõtet rekonstrueerida sõja-eelset ilusat klassitsistlikku kesklinna.

Andry Krass / Postimees 01.12.2010

"Pantvangis pealinn"

Linnaruumi seisukohalt oluliste planeeringute korraldamine tuleks Tallinnal lisakuludele vaatamata enda kanda võtta, kirjutab TTÜ õiguse instituudi magistrant Andry Krass.

Endrik Mänd / Postimees 07.12.2010

"Avalass ehk linnaplaneerimise mustriks nagu Tallinnas"

Tallinna peaarhitekt Endrik Mänd lükkab ümber väited, et linnavõim, olles arendajate lõa otsas, ei arvesta planeeringute puhul piisavalt avaliku huviga.

LINNA- FOTO

Damiano Cerrone, EKA urbanistika magistrant

"I don't really like clean pictures of architecture because of the loneliness reflected on them. Even more I feel uncomfortable rendering with added people because they are pretending to live the space designed by the architect. What I enjoy is just walking around the city trying to catch the people inside the architecture or sometimes see the architecture through people."

Viljandi, 2010. **Damiano Cerrone**

**URBANISTIDE UUDISKIRI NR 3
DETSEMBER 2010**

linnalabor

**Maastiku-
arhitektuuri
Galerii**

eea grants **norway grants**

Toimetajad: Teele Pehk, Kadri Klementi **Kaastööd:** Hannes Praks, Helen Sooväli-Sepping, Antti Roose, Pille Metspalu, Tauri Tuvikene, Liis Palumets, Ulrika Rosenblad, Tiina Raava **Täname:** Mikk Heinsoo **Kaanel:** Tallinn, 2010. Damiano Cerrone

Urbanistide uudiskirja annab välja Linnalabor. Ilumisinofot jälggi aadressil www.linnakeskus.ee.

Urbanistidel aitab võrgustuda Vabaühenduste Fond, mida rahastavad Norra, Island ja Liechtenstein Avatud Eesti Fondi vahendusel.